

Dictamen 9.2006

sobre l'Avantprojecte de llei de participació
institucional

Índex

DICTAMEN 9/2006 sobre l'Avantprojecte de llei de participació institucional	2
---	---

VOTS PARTICULARS

Comissió Obrera Nacional de Catalunya.....	8
Confederació de Cooperatives de Catalunya i FESALC	9
Unió de Pagesos de Catalunya	13

DICTAMEN 9/2006 sobre l'Avantprojecte de llei de participació institucional

Atenent les competències atribuïdes al Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya per la Llei 7/2005, el Ple del Consell de Treball, Econòmic i Social en la sessió extraordinària del dia 28 d'abril del 2006 aprova el següent

DICTAMEN

I. ANTECEDENTS

En data 5 d'abril del 2006 va tenir entrada al Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya un escrit tramès pel conseller de Treball i Indústria en què sol·licitava l'emissió del dictamen de caràcter preceptiu, previ a la seva tramitació, de l'Avantprojecte de llei de participació institucional.

La sol·licitud de dictamen va ser traslladada als membres de la Comissió de Treball de Relacions Laborals, que es va reunir el dia 26 d'abril del 2006 amb la finalitat d'elaborar la proposta de dictamen.

Context normatiu

L'Estatut d'autonomia de Catalunya, en l'article 8.2, encomana a la Generalitat, entre altres funcions, la de facilitar la participació de tots els ciutadans i les ciutadanes en la vida política, econòmica, cultural i social. D'altra banda, l'article 52 de l'Estatut d'autonomia faculta la Generalitat per constituir institucions que fomentin la plena ocupació i el desenvolupament econòmic i social en el marc de les seves competències.

II. CONTINGUT

L'Avantprojecte de llei consta d'una exposició de motius, set articles distribuïts en tres capítols, una disposició transitòria, una disposició derogatòria i tres disposicions finals.

L'**exposició de motius** emmarca el context normatiu en el qual s'insereix l'Avantprojecte de llei i n'explica els objectius.

El **capítol I** agrupa tres articles i regula l'objecte de l'Avantprojecte de llei, els criteris per determinar la representativitat de les organitzacions sindicals i empresarials i l'àmbit d'aplicació de l'Avantprojecte de llei.

El **capítol II** agrupa dos articles i regula del contingut de la participació institucional i els drets i deures en l'exercici de la participació institucional.

El **capítol III** agrupa dos articles i regula com s'articula el finançament de la participació institucional i el control al qual s'ha de sotmetre aquest.

La **disposició transitòria** estableix l'obligació d'adaptar a l'Avantprojecte de llei la participació institucional de les organitzacions sindicals i empresarials més representatives i en regula el procediment i el termini.

La **disposició derogatòria** deroga les normes que s'oposin o contradiguin l'Avantprojecte de llei.

La **disposició final primera** autoritza el Govern a adoptar les disposicions necessàries pel desplegament de la Llei.

La **disposició final segona** preveu supòsits de no aplicabilitat de la Llei.

La **disposició final tercera** regula l'entrada en vigor de la Llei.

III. OBSERVACIONS GENERALS

Primera. El CTESC considera que la participació institucional, més enllà de fer partícips als ciutadans i les organitzacions socials que els representen de certes decisions i gestions públiques, és també un instrument per escurçar la distància entre els governants i els governats i per fomentar una cultura política més compromesa amb la col·lectivitat. Fomentar la política participativa també vol dir augmentar els fluxos d'informació entre els poders públics i la ciutadania, creant una ciutadania més conscienciada i informada.

L'esperit d'aquest Avantprojecte de llei té a veure tant amb el dret dels ciutadans a prendre part en el procés decisonal dels poders públics, sigui de forma individual o col·lectiva, com amb el deure dels governs de garantir i proveir aquest dret. El dret a participar s'ha d'entendre com un dret individual però que també es pot exercir col·lectivament, a través de moviments socials o d'organitzacions i associacions. Per tant, fomentar la participació institucional comporta el retorn de la política a les persones, per fer-les més conscients del debat i els límits de la política i implicar-los en la gestió de la col·lectivitat. Així, s'aprofundeix en la democràcia i es corresponsabilitza tots els actors socials en la gestió de la col·lectivitat.

Segona. La Constitució espanyola i l'Estatut d'Autonomia reconeixen i han comportat que el conjunt de les organitzacions sindicals i empresarials tinguin garantit l'accés a la realització de qualsevol activitat vinculada a la seva funció de defensa i promoció dels seus interessos econòmics i socials, mentre que l'accés a la concertació social de caràcter general i a la participació institucional ha quedat limitat a les organitzacions sindicals i empresarials més representatives.

En aquest sentit, i pel que fa al dret a la participació institucional, també cal tenir present que l'Acord estratègic per a la internacionalització, la qualitat de l'ocupació i la competitivitat de l'economia catalana, signat l'any 2005, en el seu darrer apartat dedicat al Desenvolupament i Seguiment del propi Acord, estableix el compromís del Govern de la Generalitat de portar a terme les reformes legals necessàries per fer realitat el dret de participació institucional de les organitzacions sindicals i empresarials més representatives.

Tercera. El CTESC considera que l'Avantprojecte de llei que és objecte del present dictamen constitueix un pas endavant en el foment i garantia de la participació institucional de les organitzacions sindicals i empresarials més representatives com un instrument més de la participació ciutadana especialment en aquelles matèries laborals i socioeconòmiques que afectin els interessos dels treballadors i empresaris. Aquesta participació de les organitzacions sindicals i empresarials s'ha de poder garantir en totes les fases del procés decisonal: en la iniciativa del procés, en el dret al control a priori i també a posteriori del procés deliberatori; i en el dret a participar activament en la decisió i en la gestió final.

Per tant, les polítiques participatives poden abraçar diversos graus d'implicació dels participants, diferents graus d'obertura que s'han d'escollir al dissenyar el procés participatiu. No s'ha de concebre la participació

institucional només com a mecanisme de reivindicació, sinó també com a formulació de propostes, com a debat i decisió de les polítiques, com a seguiment i control de la gestió de les polítiques públiques. Per aquest motiu, el CTESC acull favorablement que el contingut de la participació es consideri abastament tant en consells com en els òrgans de direcció, participació, consultius o d'assessorament en tots els àmbits referits en l'article 4 de l'Avantprojecte.

Quarta. El CTESC considera que l'Avantprojecte de llei hauria d'establir l'obligació de la Generalitat de Catalunya d'aportar recursos econòmics per al foment de la participació institucional que estaran fonamentats en els principis transparència administrativa i de gestió responsable i rigorosa i justificació suficient, d'acord amb la Llei general de subvencions i la Llei de finances públiques.

Cinquena. El CTESC considera que resultaria acurada una més àmplia concreció del paper dels agents socials més representatius com a interlocutors vàlids i necessaris en els processos de participació institucional en les matèries laborals, socials i socioeconòmiques que afectin els interessos econòmics i socials de treballadors i empresaris, que seria del tot coherent amb el paràgraf tretze de l'Exposició de motius de l'Avantprojecte de llei.

Sisena. El CTESC considera que l'Avantprojecte de llei ha de garantir la presència de totes les organitzacions més representatives a tots els organismes en els quals s'exerceixi la participació institucional.

Amb aquesta regulació, juntament amb el primer paràgraf de la Disposició Transitòria, s'aconseguiria garantir una participació institucional efectiva a tots els àmbits regulats per l'Avantprojecte de llei.

Setena. D'altra banda, el CTESC considera que podria contemplar-se, igualment, la necessària intervenció dels agents socials més representatius en el procés de configuració del desenvolupament reglamentari que l'Avantprojecte de llei preveu a la disposició final primera per tal de ser coherents en la definitiva concreció normativa d'una Llei de gran importància per les seves característiques.

Vuitena. El text de l'Avantprojecte de llei va alternant diversos conceptes per referir-se als sindicats i organitzacions patronals. El CTESC recomana clarificar les diferències en cadascun d'aquests conceptes a través d'un article de definicions on es diferenciïn, en tot cas, les característiques de les organitzacions subjectes d'aquesta llei.

IV. OBSERVACIONS A L'ARTICULAT

1. El CTESC considera que al primer paràgraf de l'exposició de motius de l'Avantprojecte de llei s'hauria d'afegir "i la igualtat" a continuació de llibertat atès que és així com consta a l'article 9.2 de la Constitució.
2. El CTESC considera que al cinquè paràgraf de l'exposició de motius de l'Avantprojecte de llei s'hauria de substituir "interès" per "benestar" atès que aquest és el concepte que s'empra a l'article 129 de la Constitució.
3. El CTESC valora positivament la referència que el paràgraf deu de l'exposició de motius fa a l'Acord Estratègic per a la internacionalització, la qualitat de l'ocupació i la competitivitat de l'economia catalana com a expressió del dret a la participació institucional desenvolupada com a

concertació social.

No obstant això, considera que cal tractar el resultat com a "86 mesures acordades", no com a propostes, en tant que es tracta d'articulacions ja signades per les parts, amb compromisos econòmics i calendaris d'execució.

4. El CTESC considera que a la tercera línia del paràgraf tretze l'exposició de motius s'ha de substituir "el desig" per "el compromís" i a la línia cinc s'ha de substituir "el Govern" per "el Parlament".
5. El CTESC considera que el concepte de "finançament" que s'utilitza al paràgraf quinze de l'exposició de motius no sembla el més adequat atès que es tracta de compensacions per les despeses generades en el desenvolupament d'actuacions d'interès general i que són funcions pròpies de les organitzacions subjectes de la llei.
6. El CTESC considera que a l'exposició de motius se l'hauria d'incloure com a antecedent en matèria de participació institucional.
7. El CTESC considera que l'exposició de motius de l'Avantprojecte de llei hauria de fer esment al present dictamen, atès que aquest és preceptiu d'acord amb l'article 2.1 a) primer de la Llei 7/2005, de 8 de juny, del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya.
8. El CTESC proposa afegir al final de l'article 1.2 de l'Avantprojecte de llei l'incís "en els àmbits institucionals" atès que l'exercici de tasques i activitats de defensa i promoció dels interessos generals comuns es pot fer, i de fet es fa, fora de l'àmbit de la participació institucional.
9. En relació amb l'article 2.5 de l'Avantprojecte de llei, el CTESC considera que cal preveure el mecanisme de designació dels representants de qualsevol de les organitzacions a les quals s'atribueix la funció de participació institucional.
10. El CTESC considera que l'article 3.1 de l'Avantprojecte de llei no fa més que remetre a la normativa específica dels organismes en els quals es produeix la representació institucional. Aquest fet produeix una inseguretats jurídica que podria salvar-se garantint la participació en tot cas en els espais en que es tractin les matèries a què es fa referència en aquest article.
11. El CTESC considera que cal aclarir la finalitat de la diferenciació de dos àmbits de participació institucional que és fa a l'article 3.1 de l'Avantprojecte de llei.

D'altra banda, considera que el criteri d'enquadrament de les matèries en una lletra o altra d'aquest apartat no és clar, especialment pel que fa al concepte "social". En la mateixa línia, el CTESC considera que en aquest apartat de l'article 3 s'ha de substituir l'incís "laboral o social" per "laboral i/o social" i l'incís "econòmic i social" per "econòmic i/o social".
12. El CTESC proposa suprimir a l'article 4.1 de l'Avantprojecte de llei a partir de "d'acord amb les previsions que es determinin..." fins al final.
13. El CTESC considera que el contingut dels articles 4.2 i 4.3 s'hauria d'incloure a l'article 3.1, lletres a) i b) atès que fan referència a àmbit d'aplicació.
14. El CTESC proposa substituir el primer paràgraf de l'article 5.2 de l'Avantprojecte de llei per la redacció següent: "La participació

institucional que s'exerceixi en els òrgans corresponents de l'Administració tindrà, com a mínim, les competències següents”.

15. El CTEESC considera que a l'article 5.2 de l'Avantprojecte de Llei s'ha de substituir “entitat autònoma” per “entitat pública” per tal de mantenir una terminologia uniforme.
16. El CTEESC considera que a les lletres a) i c) de l'article 5.2 de l'Avantprojecte de Llei s'hauria d'afegir, al final, l'incís “en relació amb les matèries de la seva competència”.
17. El CTEESC considera que cal especificar, a l'article 5.2 a) de l'Avantprojecte de Llei, què s'entén per “caràcter previ”.
18. El CTEESC proposa afegir a la lletra b de l'article 5.2 de l'Avantprojecte de Llei després de “desenvolupades” la redacció següent: “així com sobre els aspectes econòmics de la matèria en qüestió”.
19. El CTEESC proposa substituir la redacció de l'article 5.3 c) de l'Avantprojecte de Llei per “Guardar discreció sobre les deliberacions produïdes en els òrgans de participació i no utilitzar la informació reservada obtinguda en les reunions dels mateixos òrgans per a finalitats diferents de les que corresponguin a la seva funció de representació”.
20. El CTEESC considera que tant al títol com a la redacció de l'article 6 de l'Avantprojecte de Llei s'ha de substituir el concepte “finançament” per un altre que faci referència a que els recursos destinats al foment de la participació institucional són compensacions per les despeses generades en el desenvolupament d'actuacions d'interès general i que són funcions pròpies de les organitzacions subjectes de la Llei.
21. El CTEESC considera que en l'article 6.2 de l'Avantprojecte de Llei s'hauria d'establir el criteri general pel que fa a la distribució de la partida pressupostària, que hauria de ser proporcional a la representativitat que s'acrediti.
22. A l'article 7 de l'Avantprojecte de Llei el CTEESC proposa substituir el concepte “subvencions” per “compensacions”.
23. El CTEESC considera que la disposició final segona de l'Avantprojecte de Llei genera inseguretat jurídica atès que la Llei ha de ser aplicada a tots els òrgans als quals es refereix. En cas d'existir alguna excepció, considera que caldria establir-la de forma expressa.
24. El CTEESC considera que s'ha d'unificar la referència a l'àmbit d'aplicació de l'Avantprojecte de Llei. En aquest sentit, considera que a la disposició final segona s'ha d'eliminar la referència a les empreses públiques.

V. CONCLUSIONS

El Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya valora positivament l'Avantprojecte de llei de participació institucional. Tot i així es demana al Govern que tingui en consideració les observacions i recomanacions fetes en aquest dictamen.

Barcelona, 28 d'abril del 2006

La presidenta
Mercè Sala Schnorkowski

La secretària executiva
Teresita Itoiz i Cruells

VOT PARTICULAR que formula la **Comissió Obrera Nacional de Catalunya**, integrant del Grup Primer del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya, en relació amb el Dictamen 9/2006 sobre l'Avantprojecte de Llei de participació institucional.

La Comissió Obrera Nacional de Catalunya discrepa del contingut del Dictamen sobre l'Avantprojecte de Llei de Participació institucional en dos temes rellevants:

- El primer, sobre l'abast de la Llei, que en opinió de CCOO hauria de regular l'exercici de la funció social d'organitzacions sindicals i empresarials, funció que es desenvolupa a un triple nivell: la concertació social, la participació institucional i la col·laboració social. Aquestes tres funcions són les que, per exemple, recull el projecte de nou Estatut per a Catalunya dins l'apartat de Drets en l'àmbit laboral.

El text del nou avantprojecte de llei és, en aquest aspecte, molt limitat, ja que només contempla la participació institucional.

- En segon lloc, l'absència en l'avantprojecte de llei de mecanismes per a garantir la transparència, la responsabilitat i el rigor en la concessió, gestió i justificació dels recursos econòmics públics assignats a aquestes activitats.

Comissions Obreres considera que la transparència no va contra ningú i sí a favor de tots, i per això no entén la resistència mostrada a incorporar, en el text del dictamen sobre l'avantprojecte de llei de participació institucional, les recomanacions de l'Informe sobre bon govern i transparència administrativa, elaborat per un grup d'experts a instàncies de la pròpia Generalitat.

Aquesta obligació de transparència administrativa i gestió responsable s'hauria de concretar en una sèrie de previsions, entre elles, la creació d'un registre públic on constin les dades bàsiques de les organitzacions sindicals i empresarials i els seus comptes anuals aprovats i auditats.

Encara resulta més incompreensible, des del punt de vista de CCOO, l'oposició a què l'Avantprojecte de llei estableixi l'obligació del Govern de presentar anualment un informe al Parlament amb la informació sobre la totalitat dels recursos econòmics atorgats a les organitzacions sindicals i empresarials, els objectius per als quals es concedeixen i els criteris que s'apliquen per a la seva concessió.

Per a CCOO, aquest avantprojecte de llei és una bona oportunitat per a regular amb claredat, objectivitat i transparència les relacions entre el govern i les organitzacions sindicals i empresarials. I creiem que de no incorporar-se els aspectes que hem fet referència, s'estaria perdent una magnífica ocasió per a prendre la iniciativa i donar un missatge positiu a la societat.

Barcelona, 28 d'abril de 2006

Alfons Labrador i Tames

VOT PARTICULAR que formula la **Confederació de Cooperatives de Catalunya i la FESALC**, integrants del Grup Tercer del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya, en relació amb el Dictamen 9/2006 sobre l'Avantprojecte de llei de participació institucional.

1.- LES RAONS D'UN PROJECTE DE LLEI

L'exposició de motius del projecte-lei parteix del desig del govern de la Generalitat d'avançar cap a una major implicació i participació dels agents socials en la vida econòmica i social de la comunitat autònoma. Com diu textualment, *"la present llei opta de manera clara i decidida per continuar potenciant els mecanismes de concertació social, reconeixent i garantint als agents socials perquè puguin realitzar eficaçment la seva tasca en tots els àmbits i instàncies de participació institucional que es creïn, en desplegament, si escau, dels esmentats acords de concertació social"*.

El principi de diàleg i participació s'estableix a la Constitució Espanyola i a l'Estatut de Catalunya:

- Els sindicats de treballadors i les associacions empresarials contribueixen a la defensa i promoció dels interessos econòmics i socials que els són propis (Art. 7 C.E).
- Correspon als poders públics facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social. Art. 9.2 C.E.
- La llei establirà les formes de participació dels interessats en la Seguretat Social i en l'activitat dels organismes públics (Art.129.1 C.E).
- Els poders públics promouran eficaçment les diverses formes de participació en l'empresa. (Art.129.2 C.E).
- Correspon a la Generalitat, com a poder públic i en l'àmbit de la seva competència, facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social (Art. 8.2 E.C).

El Llibre Blanc de la *"Governança Europea"*, de la Comissió Europea, juliol 2001, reforça aquesta normativa bàsica, incorporant cinc principis que han de configurar les bases d'actuació de tot bon govern públic: obertura, participació, responsabilitat, eficàcia i coherència. Incidint especialment en la necessitat d'aprofundir la col·laboració amb els agents socials i amb la societat civil.

És, doncs, molt positiu que la Generalitat de Catalunya promogui una llei que reforci les formes de participació institucional de les organitzacions sindicals i empresarials a Catalunya.

2.- REFERÈNCIA AL CONCEPTE D'ORGANITZACIONS SOCIALS I EMPRESARIALS MÉS REPRESENTATIVES.

Els articles 1 i 2 de l'avantprojecte parlen de les organitzacions sindicals i empresarials intersectorials més representatives, que tinguin aquesta condició d'acord amb el que disposa els articles 6.2 i 7.1 de la Llei Orgànica

de Llibertat Sindical 11/1985 i la Disposició Addicional sisena de l'Estatut dels Treballadors, pel que fa a la representació institucional dels empresaris.

Aquesta interpretació del concepte d'organitzacions més representatives ha estat fins ara excessivament restrictiva, reduint aquesta representació als principals sindicats i patronals que reunien les condicions estipulades als articulats assenyalats anteriorment. Però, no s'ha tingut en compte que la realitat empresarial i la de les relacions de treball és més àmplia que el binomi capital/treball, i que les relacions econòmiques són més diverses, doncs, en la pràctica, hi ha una pluralitat de formes a l'hora de crear riquesa i treball.

De fet, tant la teoria com la pràctica econòmica, reconeixen, a més a més de l'empresa de capital i del treball assalariat, d'altres realitats tant en el món empresarial com en l'organització del treball, en especial l'economia social, on s'engloben les cooperatives, societats laborals i mutualitats, i el treball autònom.

S'estima que l'economia social va aportar l'any 2000 entre 1 i 1'4 bilions de pessetes a l'economia catalana, el que representa entre el 5 % i el 7 % del producte interior brut del país. En termes d'ocupació es considera que l'economia social generava l'any 2000 entre el 10 % i el 12 % de l'ocupació catalana, això és, prop de 300.000 llocs de treball, segons les dades del Llibre Blanc de l'Economia Social a Catalunya, editat per la Generalitat de Catalunya, Departament de Treball.

Més del 25 % de l'ocupació a Catalunya correspon a l'economia social, d'una part, i al treball autònom, de l'altra. Per tant, davant d'aquesta xifra, és del tot inadequada la seva absència en l'avantprojecte de llei, que ha de canalitzar la veritable participació institucional dels agents socials.

La regulació de la representació institucional dels empresaris està regulada a l'Estatut dels Treballadors, Disposició Addicional Sisena, que disposa que per ser reconeguts com a representants dels interessos generals dels empresaris, les associacions empresarials que ho pretenguin hauran d'agrupar, com a mínim, el 10 % de les empreses del seu àmbit territorial.

En el cas de les cooperatives, l'exigència d'un percentatge de representació s'eleva al 35% de cooperatives inscrites, per tal que les federacions puguin tenir la consideració de generals, segons l'article 132.5 de la Llei 18/2002, de Cooperatives. La Confederació de Cooperatives de Catalunya és l'entitat intersectorial que integra totes les federacions sectorials i n'és el seu màxim òrgan de representació.

3.- REFORÇAR LA DEMOCRÀCIA I LA PARTICIPACIÓ INSTITUCIONAL DELS AGENTS SOCIALS.

La democràcia neix del reconeixement de la igualtat i del pluralisme, de la diversitat. La Constitució, a l'article 9.2, i l'Estatut, a l'article 8.2, estableixen el principi de la participació dels ciutadans a la vida econòmica i social del país.

L'article 129 de la Constitució conté diversos punts, alguns dels quals se n'oblida l'avantprojecte. En primer lloc, indica que la Llei establirà les formes de participació dels interessats en la Seguretat Social i altres Organismes Públics. En segon lloc, diu que els poders públics promouran les formes de participació en l'empresa. En tercer lloc, estableix que els poders públics fomentaran les societats cooperatives. I acaba dient que establirà els

mitjans que facilitin l'accés dels treballadors a la propietat dels mitjans de producció (com és el cas dels socis treballadors a les cooperatives i a les societats laborals).

No podem entendre com una casualitat la referència a les societats cooperatives en aquest article 129, ja que el principi que l'inspira és la participació dels interessats en tota mena d'activitat econòmica i social. De fet, les cooperatives, constitueixen un model d'organització empresarial basat en la participació de tots els que en formen part. En el mateix sentit, l'article 55 de l'Estatut recull la conveniència del seu foment pels poders públics.

També la Llei de Cooperatives, al seu article 139, disposa que la Generalitat reconeix la importància del moviment cooperatiu per al desenvolupament de Catalunya, havent d'adoptar les mesures necessàries per a que aquestes puguin complir llurs objectius, i alhora fomentar la consolidació i la vertebració social i econòmica de les cooperatives i del moviment cooperatiu. I l'article 141 estableix que les Cooperatives han de participar en les institucions, els òrgans o els consells creats o que creïn en endavant els diversos Departaments de la Generalitat, per al millor compliment de llur funció en les àrees econòmiques, socials i polítiques.

4.- RECONÈIXER QUE LES ENTITATS DE L'ECONOMIA SOCIAL FORMIN PART DEL PROCÉS INSTITUCIONAL DE PARTICIPACIÓ DE LES ORGANITZACIONS EMPRESARIALS.

La Confederació de Cooperatives de Catalunya agrupa les Federacions sectorials de cooperatives, amb un índex de representativitat superior a l'establert a la Disposició Addicional Sisena de l'Estatut dels Treballadors, pel que fa a les organitzacions empresarials més representatives a la comunitat autònoma de Catalunya. La Federació de Societats Laborals de Catalunya (FESALC) representa a les Societats Laborals de tots els sectors a Catalunya. Representació que s'haurà d'adequar a la realitat i dimensió del sector que representa, d'acord a la proporcionalitat que li correspongui.

És en aquest sentit que, el Ple del Parlament de Catalunya va instar el Govern de la Generalitat, sessió número 34 de 17 de maig de 2001, a potenciar la presència dels representants del moviment cooperatiu i de l'economia social en les reunions sectorials amb els diversos departaments, tant pel que fa a llur representació orgànica i funcional com a llur capacitat d'interlocució, en relació als seus interessos com a empresa.

Així mateix diverses recomanacions de l'Organització Internacional del Treball insisteixen en la promoció de les cooperatives, que haurien de considerar-se com un dels pilars del desenvolupament econòmic i social nacional i internacional (Recomanació 193, del 2002).

En aquest sentit, és especialment rellevant el Pacte Andalús, subscrit l'any 2002 per la Junta d'Andalusia, per la Confederació d'Entitats per l'Economia Social d'Andalusia, per Comissions Obreres i per la Unió General de Treballadors. Aquest pacte té per objecte promoure el desenvolupament econòmic i social d'Andalusia mitjançant el foment i consolidació de l'Economia Social, com sector estratègic de l'economia andalusa, creadora d'empreses i treball de qualitat.

En aquest pacte es reconeix que la Confederació d'Entitats per l'Economia Social d'Andalusia intervé en la seva condició d'organització empresarial representativa, conforme la Disposició Addicional Sisena de l'Estatut dels Treballadors.

La contribució històrica i present del cooperativisme en la creació de riquesa i benestar a Catalunya és una constant que no ha estat degudament reconeguda al nostre país. La creació continuada de treball estable i l'arrelament territorial de les seves empreses aporten un factor de dinamització empresarial, social i solidari que contribueix de forma notable al desenvolupament econòmic del país i a l'auto-ocupació.

Per totes aquestes raons, correspon a les entitats de l'economia social el seu reconeixement en la futura Llei de participació institucional, i per tant, els hi correspon accedir, en les condicions i proporcions que correspongui, a la representativitat i al finançament previst per l'Avantprojecte de Llei per les organitzacions sindicals i empresarials més representatives, per tal de garantir el seu creixement, influència i aportació democràtica a la societat i a l'economia catalana.

Barcelona, 27 d'abril de 2006

Anna Plana i Montaña

Manuel Rubio Marchena

VOT PARTICULAR que formula la **Unió de Pagesos de Catalunya**, integrant del Grup Tercer del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya, en relació amb el Dictamen 9/2006 sobre l'Avantprojecte de Llei de participació institucional.

Introducció

La Unió de Pagesos de Catalunya no pot donar el seu vot favorable al dictamen del CTEESC al considerar, com s'exposarà a continuació, que l'Avantprojecte de Llei de participació institucional conté unes propostes que discriminen de forma contrària a l'ordenament jurídic el col·lectiu que la nostra organització representa majoritàriament a Catalunya.

Si l'Avantprojecte o els suggeriments del dictamen del CTEESC abastessin només la regulació de la participació institucional de les organitzacions que ostenten la major representació dels ocupadors, cap objecció d'ordre legal podríem plantejar, però l'Avantprojecte sostreu la rellevància constitucional de les organitzacions empresarials que no són representatives dels ocupadors, com és el cas de les organitzacions empresarials representatives dels treballadors rurals per compte propi, i obvia les obligacions dels poders públics respecte al Conveni de la Organització Internacional del Treball (OIT) número 141 sobre organitzacions de treballadors rurals.

La mateixa exposició de motius que proposa el Govern de la Generalitat fa dir al Conveni OIT número 150 un terme que no s'ajusta a l'establert en ell, "empresaris" en lloc de "ocupadors", i després, tot recordant l'article 129 de la Constitució, s'afirma que només la Llei orgànica de llibertat sindical i l'Estatut dels Treballadors han atribuït el dret de l'exercici de la participació institucional, quan el Conveni OIT número 141 també atribueix aquesta funció a les organitzacions de treballadors rurals per compte propi.

Consideració general a l'Avantprojecte

A l'exposició de motius de l'avantprojecte de Llei s'afirma, referent al Conveni 150 de la Organització Internacional del Treball (d'aquí en davant OIT), que el seu article 5 disposa que tot membre que hagi ratificat el Conveni haurà d'establir procediments apropiats a les condicions nacionals per garantir, dintre del sistema d'administració del treball procediments apropiats a les condicions nacionals per garantir, dintre del sistema d'administració del treball, la consulta, la cooperació i la negociació entre les autoritats públiques i les organitzacions més representatives d'empresaris i treballadors. Aquesta afirmació és incorrecta, doncs literalment aquest Conveni (veure BOE de 10 de desembre de 1982) diu: "Todo Miembro que ratifique el presente Convenio deberá establecer procedimientos apropiados a las condiciones nacionales para garantizar, dentro del sistema de administración del trabajo, la consulta, la cooperación y la negociación entre las autoridades públicas y las organizaciones más representativas de empleadores y de trabajadores, o -- cuando fuere apropiado -- los representantes de los empleadores y de los trabajadores." (el subratllat és nostre), per tant, clarament parla d'organitzacions d'ocupadors, no d'empresaris.

A nivell infraconstitucional, la legislació vigent en matèria de regulació de les associacions empresarials és la Llei (estatal) 19/1977, de 1 d'abril, que regula el Dret d'Associació Sindical, que inclou en el seu àmbit tot tipus d'associacions professionals i, en particular, a les associacions empresarials, tant les que associen empresaris ocupadors com empresaris treballadors rurals per compte propi.

A l'Estat espanyol esta regulada la possibilitat de representació institucional dels ocupadors mitjançant la disposició addicional sisena del Real Decret Legislatiu 1/1995, de 24 de març, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de l'Estatut dels Treballadors, tot i que l'esmentada disposició addicional es refereix al terme empresaris, no s'ha d'oblidar que l'article 1.2 del mateix Real Decret Legislatiu estableix que als efectes d'aquesta Llei, seran empresaris totes les persones, físiques o jurídiques, o comunitats de béns que rebin la prestació de serveis de les persones que treballen per compte aliena, per tant, clarament s'està referint l'Estatut dels Treballadors com no pot ser d'altre forma als que en la nostra llengua s'entén per ocupadors, i no a tots els empresaris. El terme empresari compren a tots els titulars d'un negoci o d'una empresa, i no només als que ocupen per compte aliena a treballadors.

L'Avantprojecte de Llei que es refereix a l'article 5 del Conveni de la OIT 150, omet el que estableix l'article 7 del mateix Conveni que diu: "A fin de satisfacer las necesidades del mayor número posible de trabajadores, cuando lo exijan las condiciones nacionales, y en la medida en que la administración del trabajo no haya abarcado ya estas actividades, todo Miembro que ratifique el presente Convenio deberá promover, gradualmente si fuera necesario, la ampliación de las funciones del sistema de administración del trabajo, a fin de incluir actividades, que se llevarían a cabo en colaboración con otros organismos competentes, relativas a las condiciones de trabajo y de vida profesional de determinadas categorías de trabajadores que, a efectos jurídicos, no se pueden considerar personas en situación de empleo, tales como:

- a) los pequeños agricultores que no contratan mano de obra exterior, los aparceros y categorías similares de trabajadores agrícolas;
- b) las personas que, sin contratar mano de obra exterior, estén ocupadas por cuenta propia en el sector no estructurado, según lo entienda éste la práctica nacional;
- c) los miembros de cooperativas y de empresas administradas por los trabajadores;
- d) las personas que trabajan según pautas establecidas por la costumbre o las tradiciones comunitarias.

A Catalunya la Llei 17/1993 posa de manifest en el punt II del seu preàmbul que el concepte de representativitat en l'àmbit rural s'ha d'entendre referit a les organitzacions professionals agràries, com s'ha encarregat de recordar el Tribunal Constitucional. És a dir, d'acord amb l'article 1 del Conveni 141 sobre les organitzacions de treballadors rurals de la OIT, les organitzacions professionals agràries representen, encara que no exclusivament, a les persones que treballen a l'agricultura, ramaderia i silvicultura per compte propi, com arrendataris, parcers i petits propietaris.

L'Estat espanyol va ratificar el Conveni 141 sobre les organitzacions de treballadors rurals de la OIT el 28-04-1978, aquest conveni fa expressa referència per a la seva interpretació als Convenis de la OIT sobre el dret d'associació (agricultura) de 1921, sobre la llibertat sindical i la protecció del dret de sindicació de 1948, i sobre el dret de sindicació i de negociació col·lectiva de 1949, també concretament en el seu article 4 estableix que un

dels objectius de la política nacional de desenvolupament rural haurà de facilitar l'establiment i expansió, amb caràcter voluntari, d'organitzacions de treballadors rurals fortes i independents, sense discriminació en el sentit del Conveni sobre discriminació (feina i ocupació), 1958, en el desenvolupament econòmic i social i en els beneficis que del mateix se'n deriven; el seu article 5 estableix que per a permetre que les organitzacions de treballadors rurals desenvolupin un paper en el desenvolupament econòmic i social, tot Estat membre que ratifiqui aquest Conveni haurà d'adoptar i posar en pràctica una política de promoció d'aquestes organitzacions, sobre tot amb vistes a eliminar els obstacles que s'oposen a la seva creació i desenvolupament i a l'acompliment de les seves activitats llegendimes, així com aquelles discriminacions d'origen legislatiu i administratiu de que les organitzacions de treballadors rurals i els seus afiliats poguessin ser objecte; i el seu article 6 estableix que s'hauran d'adoptar mesures per promoure la major comprensió possible de la necessitat de fomentar el desenvolupament d'organitzacions de treballadors rurals i de la contribució que poden aportar per millorar les oportunitats d'ocupació i les condicions generals de treball i de vida en les regions rurals, així com per a incrementar la renda nacional i aconseguir una millor distribució de la mateixa.

La Recomanació 149 sobre les organitzacions de treballadors rurals de 1975 de la Conferència General de la OIT (04-06-1975) assenyala en el seu punt 5, quan al paper d'aquestes, que aquestes organitzacions haurien, segons els casos, d'estar facultades per:

"a) representar, promoure i defensar els interessos dels treballadors rurals, en particular procedint a negociacions i a consultes a tots els nivells, en nombre d'aquests treballadors, presos col·lectivament;

b) representar als treballadors rurals en la formulació, aplicació i avaluació dels programes de desenvolupament rural i en totes les etapes i nivells de la planificació nacional;

c) fer participar activament i des del principi a les diferents categories de treballadors rurals, d'acord amb l'interès de cadascuna d'elles, en l'aplicació en totes les seves fases de:

i) programes de desenvolupament agrari, inclosa la millora de les tècniques de producció, enmagatzematge, transformació, transport i comercialització;

ii) programes de reforma agrària, colonització rural i recuperació de terres abandonades;

iii) programes relatius a obres públiques, indústries rurals i artesanía rural;

iv) programes de desenvolupament rural, inclosos els executats amb la col·laboració de les Nacions Unides, de la Organització Internacional del Treball i d'altres organismes especialitzats;

v) programes d'informació i educació i altres activitats previstes en el paràgraf 15 de la present Recomanació;

d) promoure i assegurar l'accés dels treballadors rurals a serveis com el crèdit, els abastaments, la comercialització i el transport, així com a serveis de índole tecnològica;

e) intervenir activament en la millora de l'ensenyament i formació general i professional en les zones rurals, així com en la formació per al

desenvolupament de comunitats, les activitats cooperatives i altres activitats de les organitzacions de treballadors rurals, i en la formació relativa a la gestió d'aquestes organitzacions;

f) contribuir a la millora de les condicions de treball i de vida dels treballadors rurals, incloses la seguretat i la higiene en el treball;

g) promoure el desenvolupament de la seguretat social i dels serveis socials bàsics en esferes com la vivenda, la salut i el lleure.”.

Les Recomanacions OIT, encara que, com és obvi, diferents dels convenis, i sense al·lusió directa a l'article 10.2 de la Constitució, són textos orientatius, que sense eficàcia vinculant poden operar com a criteris interpretatius o aclaridors dels Convenis, tal i com ho posa de relleu el Tribunal Constitucional en el fonament jurídic 4 de la seva Sentència 38/1981.

El Conveni 111 sobre la discriminació (feina i ocupació) de 1958 en l'article 1 estableix que el terme discriminació compren qualsevol distinció, exclusió o preferència basada en motius de raça, color, sexe religió, opinió política, ascendència nacional o origen social que tingui per efecte anular o alterar la igualtat d'oportunitats o de tracte en la feina i l'ocupació, incloent-hi tant l'accés als mitjans de formació professional i l'admissió en la feina i en les diverses ocupacions com també les condicions de treball. La Recomanació 111 sobre la discriminació (feina i ocupació) de la 42 Conferència General de la OIT (25-06-1958) assenjala que tot Estat membre hauria de formular una política encaminada a impedir la discriminació en matèria de feina i ocupació, tenint en compte tot un seguit de principis sobre foment de la igualtat d'oportunitats i de tracte en matèria de feina i ocupació en l'accés als serveis d'orientació professional i de col·locació, i l'accés als mitjans de formació professional i admissió en una feina de la seva pròpia elecció, basant-se en l'aptitud individual per a l'esmentada formació o feina. També assenjala que tot Estat membre hauria de garantir l'aplicació dels principis de no discriminació en les activitats d'orientació professional, formació professional i serveis de col·locació que estiguin subjectes al control directe d'una autoritat nacional; així com fomentar el seu compliment, sempre que sigui practicable i necessari en altres sectors de la formació professional i de la feina i en altres serveis d'orientació professional i de col·locació.

L'Estat espanyol va ratificar el Conveni 142 sobre desenvolupament dels recursos humans de la OIT el 16-05-1977, aquest conveni obliga als Estats signants a adoptar i portar a la pràctica polítiques i programes complets i coordinats en el camp de l'orientació i formació professionals, establint una estreta relació entre aquest camp i l'ocupació; aquestes polítiques i aquests programes hauran de tenir en compte:

- a) les necessitats, possibilitats i problemes en matèria d'ocupació, tant a nivell regional com a nivell nacional;
- b) la fase i el nivell de desenvolupament econòmic, social i cultural;
- c) les relacions entre el desenvolupament dels recursos humans i altres objectius econòmics, socials i culturals.

L'esmentat Conveni 142 de l'OIT també estableix que les polítiques i programes d'orientació i formació professional hauran d'establir-se i implantar-se en col·laboració amb les organitzacions d'ocupadors i de treballadors. La Recomanació 150 sobre desenvolupament dels recursos humans de l'OIT (Conferència General de l'OIT de 23 de juny de 1975) assenjala la necessitat de que els programes destinats a les zones rurals haurien de tenir per objecte garantir plenament la igualtat d'oportunitats en matèria d'orientació i formació professionals entre la població rural i urbana; així com, que els programes destinats a les zones rurals haurien de

preveure les necessitats especials en matèria d'orientació i de formació professionals, entre altres, específicament dels treballadors agrícoles, inclosos els petits propietaris que exploten directament les seves finques, els arrendataris i els parcers s (treballadors rurals per compte propi del Conveni 141 de l'OIT).

En les organitzacions professionals agràries tal i com el Tribunal Constitucional s'ha encarregat de recordar en la sentència STC 132/1989 fonament jurídic 16è., la consideració de més representatives pot incidir en l'actuació i funcions com incideix en les organitzacions sindicals (entre les que no poden incloure les dels agricultors i ramaders, segons la Llei Orgànica de Llibertat Sindical, que les exclou del seu àmbit, en forma estimada d'acord amb els preceptes constitucionals per la STC 98/1985, fonament jurídic 2n.).

Com la Constitució reconeix, la agricultura i la ramaderia, en general, ofereixen un nivell de vida inferior als agricultors i ramaders que a la resta dels ciutadans espanyols, per aquest motiu han de ser atesos particularment en la seva modernització i desenvolupament pels poders públics (Art. 130.1 CE). L'any 2003 a Catalunya el VAB (Valor Afegit Brut a preus corrents) per ocupat del sector agrari encara només era del 62,6% del VAB per ocupat del conjunt dels sectors econòmics (Institut de Estadística de Catalunya. Anuari Estadístic 2005). La Constitució reconeix a les associacions empresarials (no només a les representatives dels ocupadors en base a la disposició addicional sisena del Estatut dels Treballadors) la contribució a la defensa dels interessos econòmics i socials que els són propis (Art. 7 CE). També mana als poders públics a que fomentin una política que garanteixi la formació i readaptació professionals (Art. 40.2 CE) a tots els espanyols. Així mateix, la Constitució defineix a Espanya com a un Estat social i democràtic de Dret, que propugna com a valors superiors del seu ordenament jurídic la llibertat, la justícia, la igualtat i el pluralisme polític (Art. 1.1 CE), i mana als poders públics a que remoguin els obstacles que impedeixen i dificulten la plenitud de les condicions per a la igualtat de l'individu i dels grups en que s'integra siguin reals i efectius, i facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social (Art. 9.2 CE).

La discriminació vers a les organitzacions representatives dels treballadors rurals per compte propi al no preveure la participació institucional en entitats públiques integrants de l'Administració de la Generalitat de Catalunya i en els organismes autònoms que tinguin atribuïdes competències en matèries socials i socioeconòmiques, suposa una discriminació per origen social respecte a les organitzacions sindicals i a les empresarials representatives dels ocupadors (ambdós tipus d'organitzacions destinataris únics de l'Avantprojecte de Llei objecte del present dictamen), desatenen així els valors, mandats i drets reconeguts a la Constitució especialment per aquest col·lectiu (Arts. 130.1, 40.2, 7, 9.2 y 1.1 de la CE) i vulnerant flagrantment els articles 14 i 22 de la Constitució, així com l'article 9.1 al vulnerar l'ordenament jurídic, en concret els convenis de la OIT (111, 141, 142 i 150), impedit amb discriminació la participació en el desenvolupament econòmic i social i dels beneficis que se'n deriven del mateix als treballadors rurals per compte propi (als que no representen ni els sindicats, ni les organitzacions empresarials representatives dels ocupadors).

Consideració única a l'articulat (article 1.1, article 2.1 i disposició transitòria).

Donat que l'objecte de la Llei es refereix a les funcions de defensa dels interessos econòmics i socials més enllà de la matèria laboral s'ha d'afegir a l'article 1.1: "*les organitzacions professionals agràries més representatives*",

en consideració a la seva representació institucional, encara que no exclusivament, de les persones que treballen a l'agricultura, ramaderia i silvicultura per compte propi, com arrendataris, parcers i petits propietaris (inclosos els seus familiars), d'acord amb l'establert al punt 2 de l'article 2 del Conveni 141 de la OIT, i que ostenten la representativitat en l'àmbit rural, tal i com es defineix a la Llei de cambres agràries.

En concordança amb l'anterior paràgraf també s'ha de substituir a l'article 2.1.: "sindicals i empresarials" per "*sindicals, empresarials i professionals agràries*", i s'ha d'afegir al final del mateix: "*i en l'article 24.1 de la Llei 17/1993, de 28 de desembre, de cambres agràries.*".

En la mateixa línia s'ha de substituir a la disposició transitòria: "sindicals i empresarials" per "*sindicals, empresarials i professionals agràries*".

Barcelona, 27 d'abril de 2006

Maria Rovira Duran